

Albrecht Ferenc

A bambusz nimfái

Alexandrosz felhajtotta a sátor ponyváját, és a lenyugvó napba nézett, amely már egészen alacsonyan állt, a fák teteje felett, csaknem mögöttük rejtve magát. Alexandrosz azonnal észrevette, hogy a nap színe más, nem olyan, mint amilyennek az elmúlt napokban megszokta. Szikrázóbb és melegebb... Így hát valóban ez az a nap, gondolta magában, amelynek, úgy látszik, most kellett eljönnie.

A két őr, akik a sátor előtt álltak, már ismerték ezt a pillantást. Amikor meghallották, hogy a király kilépett sátrából, ők is a nap felé fordították tekintetüket. Megszokták, hogy Alexandrosz akár percekig áll némán és mozdulatlanul ilyenkor, ezért nem várták, hogy megszólítaná őket.

Most azonban ránézett az egyikükre, és parancsolóan így szólt:

– Gyere be!

Az őr csodálkozva fordult a király felé. Egy hónapja osztották be őrségbe, de egyszer sem fordult elő, hogy a sátrat belülről is láthatta volna. Várt, hogy a király hátat fordítson neki, ő pedig követhesse, de Alexandrosz még nem fordult a sátor felé. Így nem mozdult ő sem, és tiszteletteljesen nézett a királyra.

Amióta eltökélte, hogy addig fog kelet felé haladni, amíg el nem ér a világ végéig, Alexandrosz úgy tekintett minden egyes naplementére, mint valamiféle búcsúra. Elnézni nyugat felé, ahonnan érkezett, amit már ismer, és amit minden nappal egy lépéssel távolabb akar tudni magától; ez járt minden este a fejében. Tovább, tovább, ez a gondolat foglalkoztatta,

hajszolta, emésztette már több mint tíz esztendeje. És amikor a sereg fel-lázadt, és a sok ostoba az Indus előtt, a világ szélén kimondta a maga tompa, ésszerű, földhözragadt szándékát, hogy egy tapodtat sem vonul tovább keletnek... akkor Alexandrosz úgy érezte, hogy ha kell, egyedül megy tovább. És eldobja magától mindazt, amit halandó ember rajta kívül még sohasem mondhatott el: hogy ő világ ura. Abban a világban, amelyet ismernek, nincs olyan talpalatnyi hely, ahol ne engedelmeskednének a parancsainak... de ha keletnek nézett, csak arra tudott gondolni, hogy ott akar lenni, ahol a nap az égbolton megjelenik.

Alexandrosz végre megfordult, és visszalépett a sátorba. Az őr követte.

– Húzd el a ponyvát – szólt Alexandrosz. – Gyere ide, és jól figyelj! Kimész az áldozatra szánt bikákhoz, és kiválasztod a legszebbet. Fehér legyen, arányos alkatú. Amikor már teljes a sötétség, idevezeted a sátorhoz. Ha bárki kérdezne, annyit mondasz, hogy én parancsoltam. Amikor ideértél, szólsz. Megértetted?

Az őr bólintott. Szerette volna körbehordozni tekintetét a hatalmas sátor belsején, amely tömve volt a Kelet minden kényelmével és pompájával, de nem merte megtenni. Csakis Alexandrosz tekintetét figyelte, és miután végighallgatta, hogy mit akar a nagykirály, bólintott. Amikor ura végzett mondanivalójával, az őr kihúzta magát és megfordult.

Ekkor tekintete a kijárat feletti átlatbőrre esett, és csaknem elkiáltotta magát.

Dáhirnak, az óriás tigrisnek lenyűzött bőre feszült a kijárat felett, melyet Alexandrosz a szkíták földjének közepén ejtett el. Hét álló napon át űzte egymaga az állatot, ahogyan a katonák a tábornüzek körül beszéltek. Aztán Dáhir megállt, és szembenézett hajszolójával. Ember és állat órákon át tartó élethalálharcában végül Alexandrosz kerekedett felül. A katonák egy később elfogott szkítától azt hallották, hogy Dáhir lelke Alexandroszba költözött, így emberfeletti erejűvé vált, és átszállt rá a tigris valamennyi ösztöne is. Azóta, a szkíták szerint, a nagykirályt közönséges ember nem pusztíthatja el, és amikor akarja, felveheti a tigris alakját, és úgy jár az emberek közé portyázni, ha megharagszik valakire. A makedón katonák azt is emlegették, hogy Dáhirhoz képest a nemeai oroszlán, Héraklész zsákmánya csak aprócska jószág lehetett.

Dáhir valóban óriási volt, a sátor egész kijáratát uralta kolosszális méretével. Pofájából rémisztő nagyságú fogak meredeztek elő, és az egész állatban volt valami megmagyarázhatatlanul különös, mintha nem csupán egy tigris, hanem valami más is lett volna. Hogy mi volt benne, ami megkülönböztette egy közönséges állattól, azt az őr nem tudta volna megfogalmazni. Csak a jeges, csontokig hatoló rettenetet érezte, amely átjárta tagjait. Maga sem tudta, végül hogyan jutott ki a sátorból. Arra eszmélt, hogy társa kulacsból vizet fröccsentett az arcára.

– Össze ne ess, ember! Mi van veled, Kiós? – kérdezte tőle suttogva.
– Baj ért?

– Nem, jól vagyok. Eressz! – felelte Kiós, és dárdájára támaszkodva a liget felé indult, ahová az áldozatra szánt marhákat elkülönítették. Az őrök megkérdezték tőle, hogy mit keres ott, amire csak annyit válaszolt:

a nagykirály személyes parancsára jár el. Erre vonakodva, de odaengedték.

Kiós nagyon erősen koncentrált, mert tudta, hogy ha sokáig válogatna a több száz állat között, akkor a beálló sötétben nem biztos, hogy a legmegfelelőbbet sikerülne kiválasztania. Sietve járt-kelt közöttük, és félórányi keresgélés után talált egy fiatal, nyugodt és erős bikát. Letörölte a verejtékcseppeket a homlokáról.

Miért kell a nagykirálynak egy áldozati állat éjnek idején?, gondolta magában immáron visszafelé poroszkálva, a feladat sikeres elvégzése utáni kellemes nyugalom érzetével. Az áldozatokat mindig reggel, a vezérek előtt szokták elvégezni a hadsereg papjai. Talán éppen a legutóbbi áldozat körüli zűrzavar az oka ennek az egésznek, suhant át az agyán. Akkor szokatlanul rossz előjelek mutatkoztak, és a nagykirály kénytelen volt elállni attól, hogy a sereg továbbvonuljon keletnek. Még sohasem látta annyira haragosnak az arcát, mint akkor, azon a reggelen.

Nem számít, gondolta magában. A feladatomat teljesítettem, a többi már nem az én dolgom. Jókedvűen rugdosta maga előtt a port. Kezdett megéhezni, és örült, hogy miután visszaér a táborba és átadja az állatot, teleeheti magát a tábornüz mellett.

Az út menti cserjésből hirtelen vadállat ordítása harsant, olyan erővel, hogy megrezzentek tőle a bokrok. Kiós rémülten szaladni kezdett, vele rohant a bika is, hamar lehagyva őret. Kiós kétségbeesetten rohant az állat után, és percekig eltartott, mire a még mindig nyugtalan bikát el tudta csípni. Mindketten ziháltak. Hátratekintett, és mintha két parázsló pontot látott volna izzani a bokrok tövében.

„Ez csak Alexandrosz lehet, a tigris. Figyeli minden lépésem. Ez lesz az eredmény, ha csak gondolatban is, de

az ő szándékait firtatom. Talán Kleitoszt is ezért ölte meg azon a szörnyű éjszakán, amiről néha még mindig suttognak egymás közt a katonák.”

Ahogy a nagykirály sátra felé közeledett, egyre inkább elfogta a remegés. Reszkető hangon jelentette oda-kintről, hogy megérkezett. Nyugodt hang felelt rá:

– Vezesd be!

Kiós belépett a sátorba. A király ott állt közepén, és ráemelte a tekintetét. Kiós kétségbeesetten nézett vissza. Nem akarta, de mégsem tudta megállni, hogy ne pillantson oda. Jobb lesz mielőbb túlesni rajta, gondolta magában.

Megkönnyebbülésére azonban Alexandrosz szóltanul végigmérte az állatot, körbejárta, vizsgálgatta, néha megérintette az állat szőrét, aztán csak ennyit szólt oda:

– Elmehetsz.

Alexandrosz hosszasan és alaposan rendezte el a szertartás kellékeit: a tört élesre fente és fényesre tisztította; a tűzhelyet úgy alakította, hogy a füst a sátor tetejének résén keresztül az ég felé szállhasson; magát vízzel hintette végig. Eszébe jutott, amikor gyerekkorában először hajtotta végre egyedül az áldozatot. Akkor Hellász földjén állt, most pedig egy új világ kapujában, egyetlen lépésre tőle, szinte érezte már, ahogyan megérinti... beleremegett a gondolatba, végigborzongott.

Igyekezett visszafojtani ujjongását. Akkor érzett így először, amikor gyerekkorában megkérdezte, hogy mekkora a világ, és keletről meséltek neki, bevallva, hogy nem tudják, merre is kel fel a nap. De ahhoz, hogy most, királyként továbbindulhasson, össze kellett szednie a gondolatait. Az isteneket tisztelettel kell megszólítani.

Törét mélyen az állat torkába dőlte, érezte, ahogyan a forró vér a karjára és az arcára fröccsen. A bika hánykolódott, vadul dobálta magát, de Alexandrosz erősen lekötözte, és hamarosan a térdeire huppant. Amikor lassan eldőlt, Alexandrosz figyelte az állat lélegzését. Némi idő múlva, amikor a bika már nem mozdult, Alexandrosz kiharított egy nagy darabot az állat combjából, és a tűzre vetette. Orrában az égő hús furcsa szagával letérdelt. Boldogan érezte, hogy mennyire tiszták a gondolatai. Nyugodtan vette a levegőt.

Karjait az ég felé tárva szólt:

– Zeusz, az Ég ura, fiad szólít, Alexandrosz. Fogadd az égő áldozatot. Köszönöm mindazt, amit eddig tőled kaptam. Köszönöm, hogy a földkerekség urává lehettem. Köszönöm, hogy annyiszor győzelemre vezetted. Köszönöm, hogy mindig meghallgattad a szavam.

Rövid szünetet tartott. Jól tudta, hogy ez a mostani kérés merőben más lesz, mint az eddigiek. De azt is tudta, hogy végig kell mondania azt, amire már napok óta készül.

– Elhatároztam, hogy a sereg nélkül is folytatom utamat. Kérlek, hogy segíts szándékomban. Kérlek, hogy legyen áldás az utamon. Kérlek, hogy megtehessem azt, amire egész életemben vártam.

Megint hallgatott egy percet, mellkasa föl-le emelkedett.

– Mást is kérek. A birodalmat. Nélkülem a birodalom széthullik, és értelmetlenné válik mindaz, amit eddig elértem. Nem akarom a magam vágya miatt a birodalom megsemmisülését. Kérlek, hogy legyen egy másik Alexandrosz, aki visszavezeti a sereget, és akit nagykirályként tisztel a nép.

Amikor az utolsó szavakat is ki- mondta, hatalmas megkönnyebbülés

töltötte el a szívét. Elmondott mindent, amit akart. Zeusz eddig minden kérését teljesítette. Amikor megölte Kleitoszt, hét napig vezekelt érte Apollón utasítására egy az éjszakánál is sötétebb barlangban. Akkor kiürítette a lelkét, és az isten megtisztította. Zeusz sem haragudhat hát rá.

Elnyomta az álom, miközben a hold egyre teltebb fényvel világította meg a makedónok táborát.

Kiós megtalálta a tábortüzet, ahol társai éppen a befejezett vacsora fölött beszélgettek, tréfálkoztak. Azzal fogadták, hogy parancsnokuk megvonta tőle az ételmet, amikor meghallotta, hogy Kiós egy indiai lánykát akart a bozótosban a magáévá tenni, de a lány alaposan megharapta, mire a parancsnok úgy vélte, ilyen ügyefogyottat nem etetnek tovább. De amikor társuk arcába tekintve látták, hogy a tréfa most nem sikerült, mégiscsak előkerült a háta mögül egy jókora adag hús, amelyet egyikük nyársra is tűzött, és így nyújtotta Kiós felé. Pár pillanat múlva már újra megindult a csendes duruzsolás és nevetgélés, Kiós viszont hallgatagon tartotta nyársát a tűz fölé, inkább figyelve az éjjeli madarak hangjaira, mint társai beszédére.

– Azt hittük már, hogy te is oda vesztél, mint az egyik argoszi tegnap éjjel, aki vízért ment az Indushoz – szólította meg egyik társa, akivel közös sátorban aludt.

– És mi történt vele? Belefulladt a folyóba?

– Amennyire részeg volt, nem is lenne csoda, de...

– A krokodilok ragadták el. Voltak, akik hallották az üvöltését is – tódította egy harmadik.

A csoport legöregebb katonája közbeszólt.

– Akkor még nagyon boldog véget ért volna, ha így történik az eset – mondta lassan, merően a tűzbe bámulva.

A többiek abbahagyták a beszélgetést, és várakozásteljesen figyeltek rá. Sejtették, hogy az öreg most mondani fog valamit, mert már napok óta nagyon furcsának tartották a viselkedését, és a szavain sem tudtak minden esetben eligazodni.

– Csakhogy nem így történt. A varázsló nekem elmondta azt, amit érte felé még a gyerek is tud.

A katonák ismerték az öreg történetét a varázslóval. Csúnyán megsebesült a bal karja a legutóbbi összecsapásokban, és amikor már mozgatni sem tudta, a helyiek ajánlására elment a környék varázslójához, aki egy barlangban lakott a folyó mellett. A varázsló megnézte a sebesülést, aztán visszavonult a barlangjába, miután néhány helyen apró vágásokat ejtett az öreg bőrén, és a kibuggyanó vérben megmártott pár élénksárga színű madártollat. A katonák kíváncsian várták, hogy mi fog történni. Néhányan azt tanácsoltak, hogy inkább Árészhoz illene fordulnia. Néhány nap múlva azonban a karba visszatért az erő, és ez elcsendesítette a tanácsadókat.

– Egy gonosz istenről beszélt nekem a varázsló, aki a hegyekből olykor erre a vidékre is letéved. Senki sem próbálkozik már a kiengesztelésével száz és száz év óta, mert minden próbálkozás hasztalan maradt. Nem látta még senki sem, mert arra mindig vigyáz, hogy láthatatlan maradjon, és magányos embereket szeret áldozatul ejteni. Csak onnan lehet tudni, hogy éppen elragadott valakit, ha az áldozat kiáltását meghallja valaki.

A katonák összenéztek, majd vissza az öreg katonára, aki gondolataiba merülve bámulta a tüzet. Hitték is,

nem is, amit mondott. De azt tudták, hogy az öreg nem szokott a levegőbe beszélni, és ahogyan hallgatagon maga elé nézett, a többiek beleborzongtak a hallottakba.

Egyikük végre elhatározta magát, hogy valami ellenvetést tegyen, mert nem tartotta igazságosnak az öreg szavait. Hogyan érdemelhetné meg egy katona, aki végigküzdötte magát a perzsák birodalmán, hogy egyszer csak megölje egy ismeretlen és láthatatlan valami, amiről előtte még csak nem is hallott, és akit nem állhatott módjában megbántani? Hiába akart azonban megszólalni, mert maga sem tudta, hogy mit tudna szembehelyezni az öreg szavaival. Helyette inkább felállt, és ágakat kezdett tördelni, majd a tűzre dobta őket. Úgy érezte, hogy tennie kell valamit, különben egyszer csak felüvölt, és nem tudja majd abbagyni...

– A legfőbb ideje hát, hogy viszatérjünk Hellászba – fejezte be gondolatát az öreg. – A mi isteneinknek a hatalma errefelé már a végét járja. A folyón túl pedig már ki tudja, kihez fordulhat a halandó. Más a csillagok állása is errefelé, más a levegő, és más színű az ég is.

Úgy van, haza, nyugatnak, gondolta magában Kiós hálásan. Vissza Hellászba, ahol ismeri az isteneket és az embereket, legyenek akármilyenek is.

Egy órával később már az egész tábor aludt, az éjszakai ragadozók pedig útjuknak indultak a folyam felé, hogy az inni vonuló állatok közül prédát válasszanak maguknak. A hold különösen erős fényvel ragyogott, elnyomva minden csillag fényét; az égboltra tekintve senki sem tudta volna megmondani, hogy a föld mely pontján áll éppen. De Alexandrosz tudta, és a sereg is tudta, hogy hol vannak, és hogy merre akarnak továbbindulni.

Alexandrosz sátra mélyén aludt. A gyerekkoráról álmodott. Boldog volt a gyerekkora, az álom azonban mégsem hozta vissza ennek a boldogságnak az érzetét. És bármennyire szeretne volna, a gyerekkor szét pattant az álomban, és máris nagykirályként látta magát viszont. Emberek előtt állt, a kezére nézett, és vért látott a tenyerén; sűrű, ragacsos vért, amelytől alig tudta szétnyitni az ujjait. Felkiáltott álmában, és erre a kiáltásra ébredt fel, lerúgva magáról a párdubőr takarót.

A sátor résein át már beszűrődött a hajnal. Ahogyan lassan megnyugodott, Alexandrosz csodálatosan pihentnek érezte magát. Tudta, hogy gyönyörű hajnal virradt meg. Körülnézett a sátorban, és az egyik félhomályos sarokban meglátta azt, akit keresett, és akiről remélte, hogy Zeus elküldi neki.

Önnön képmását, teljes vezéri öltözetben.

Odalépett hozzá, és így szólt:

– Vezesd vissza a sereget Gedroszián keresztül Babilónba. Nearchosz a tengeren fog követni, vele majd később találkozol. Jegyeztess le utatok minden állomását, és vigyázz a seregre. Rendezd a soraidat, és juss el nyugaton is az óceánig, hogy az összes emberlakta föld mind a makedónoké legyen. Építess meg a legnagyobb Alexandriát ott, ahol a Sziva-oázis papjai megjelölik, legyen ez a világ összes írástudójának, művészeinek az otthona.

Miközben beszélt, végig a képmás tekintetét fürkészte, hogy érti-e, amit mond neki, vagy ő is csak olyan ostoba báb, mint amilyen Pandóra volt. Megnyugodva látta, ahogyan a képmás aprót bólint szavai hallatán, és várja a további utasításokat.

– Amikor visszaértetek, hívasd össze a birodalom összes költőjét, és

hirdesd ki közöttük, hogy aki a legnagyobb költeményt írja tetteimről, az jutalmul megkapja a birodalom bármelyik Alexandriáját, amelyiket csak kéri, és arcképét felvésik a város kapuira. Építtess dicsőségem fenntartására kőfalat birodalmam minden határán, és ezekre véssék fel az elkészült költeményt, mellé pedig a Hé-raklész-eposzt, mindegyik költeményt görög és perzsa nyelven egyaránt.

A képmás mindent megjegyzett. Mintha Alexandrosz szavait máris kőbe vésték volna, időtlen időkre, hogy hirdesse: Alexandrosz olyasmit ért el, ami előtte még soha embernek nem sikerülhetett.

Alexandrosz megállt egy pillanatra, és elgondolkodott, hogy elég hal-kan mondta-e az eddigieket. Nem akarta, hogy avatatlan fülek is tanúi legyenek azoknak a szavainak, amelyekkel eddigi életétől búcsúzik.

– Kleitosznak állíttass háromemeletes síremléket Baktriában egy hegytetőn, illő pompával, teljes titokban. Az építőket személyesen eskesd meg, hogy senkinek nem beszélnek arról, mit emeltek. Kleitosz emlékének ápolásáról száz pap gondoskodjon. A hegy lábánál állíttass katonai őrhelyet, hogy élő ember ne juthasson be ebbe a templomba, és az örök gondoskodjanak arról is, hogy ezer-sztadiónnyi távolságban senki meg se közelíthesse.

Alexandrosz elfordította a tekintét, és a képmás érezte, hogy mindent tud már, amit tudnia kell. Leült a pamlagra, éppen olyan mozdulattal, mint ahogyan a király tette győzelmei után, amikor sátrában egyedül maradt.

Alexandrosz maga is kíváncsian várta, hogy mi fog ezek után történni. És amiben bízott, meg is érkezett: ködgomolyag vette körül, majd végképp eltűnt a képmás szeme elől.

A hajnalban élesen megszólalt egy bábic. Jel volt ez a többi szomjas má-dárnak, hogy felemelkedjenek és az Indus vizére ereszkedjenek.

*

Alexandrosz az első órákban nagyon különösnek találta, hogy egymaga halad előre a síkságon, és nem hallja azt a semmivel sem össze-tevészhető morajt, amely a vonuló sereget követi; a beszélgető, ordító-zó, káromkodó, nevető több tízezres had zsváját, amely már egy évtizede, mint az árnyék, követte mindenfe-lé. Furcsállta azt is, hogy nem kell utasításokat kiadnia, meghallgatnia a felderítők jelentéseit; csakis a saját lépéseire kellett figyelnie. Ahogyan a zöld síkságon előrefelé haladt, tekin-tetével a nehezen áthatolható terepet pásztázva, elgondolkodott azon, hogy mikor volt életében utoljára valóban egyedül. És nem tudta felidézni, hogy valaha is lett volna ilyen pillanat az életében.

Dél felé közeledve határozottan érezte, hogy megéhezett, és azt is pontosan tudta, hogy most senki sem fogja elé tenni az ételt. Hálát adott apjának, amiért gyerekkorában meg-tanította neki, hogyan kell elviselni az éhséget, és hogy meg kell becsülni, amit az ember kint a természetben talál. Alexandrosz hamar megtanult a fegyverrel bánni, és ügyes vadásznak bizonyult. Jó előre elkészült hát arra, hogy amikor majd egyedül kell foly-tatnia útját, egyedül kell a betevőről is gondoskodnia. „Eddig a birodalom sorsa nyugodott a vállamon, most Alexandroszé és a gyomráé”, gondolta magában, és mosolyognia kellett, amikor arra gondolt, hogy melyik is lehet a nagyobb felelősség.

Hamar elejtett egy fácánt, és nem telt belé fél óra, már vígan lobogott a

tűz, amit gyújtott. Nyársra tűzte a finom falatokat, és a földbe szúrta őket, úgy, ahogyan ezt katonáinál gyakran látta. Aztán egy buckára állva szétnézett a környék felett, és úgy döntött, hogy dél felé folytatja útját egy darabig, arra, amerre szárazabbnak tűnt a talaj.

Iható vizet nem talált még azóta, hogy útnak eredt, de a mindenütt zöldellő síkság és a rengeteg apróbb-nagyobb állat valószínűvé tette, hogy nem lesz hiábavaló a keresés. Alexandrosz egy csapat madár röptét figyelte, és úgy gondolkodott, vágyát is beleszőve a következtetésbe, hogy biztosan a vízhez repülnek. Cserjéseket, bozótosokat kerülgetett, majd egy partoldalról leereszkedve füstcsikra lett figyelmes a fák fölött.

Hamarosan meglátta a kunyhót és a körülötte legelésző kecskéket. Az egyik fiatal folyton a másik után szaladt, percre sem hagyva nyugtot neki; a többi állat elnéző közönnyel figyelte őket a fűben heverészve. Alexandrosz úgy gondolta, hogy éppen kapóra jönnek az állatok; minek keresgélje a vizet, ha talán tejet is ihat.

Már egészen közel ért a kunyhóhoz, azt is ki tudta venni, hogy egy darab vászon szárad a tető szélére akasztva, amikor egy csapat férfit vett észre, akik a nap felől közeledtek. Alexandrosz látta, hogy a férfiak rendezetten vonulnak, és katonaszerűen megsejtette, hogy ezek nem lehetnek földművesek. Ahhoz túlságosan határozottan és célratorően mozogtak. Alexandrosz egy cserjés mögé húzódott, és igyekezett kitalálni, hogy vajon merre folytatja útját a csoport. Pillanatok alatt átlátta, hogy ha rejtekhelye felé fordulnának, akkor jobb kéz felé, egy enyhe hajlat mögött még elrejtőzhet. Hátranyúlt, hogy megbizonyosodjon róla, megvannak-e a

nyilai, amelyeket már előzőleg gondosan ellenőrzött, hogy nincs-e közöttük törött.

Amikor a csapat nyíllövésnyire ért a kunyhóhoz, egy férfi bukkant fel a kunyhó bejáratában. Zavartan tekintett a csapat felé, aztán lecövekelt egy helyben, mintha kígyó állta volna el az útját, és félne, hogy egyetlen mozdulatával a halált idézi magára. Szemét nem tudta levenni a közeledőkről.

Alexandrosz látta, hogy a csapat egyenesen a kunyhó felé tart. Amikor odaértek, egy alak kivált közülük, a férfihoz ment, és erősen az arcába ütött. A férfi hátratántorodott, de nem esett el. A kecskék zavartan futkostak ide-oda, de mintha őket is megbabonázta volna valami delejes erő, mert nem távolodtak el a kunyhótól. A csapat vezetője és a magányos férfi beszélni kezdtek. Alexandrosz a távolság miatt nem hallotta a szavaikat, de a kézmozdulatokból látta, hogy a vita egyre hevesebbé válik. Aztán a csapat vezetője elvette egyik emberétől a dárdáját, és beledöfte a férfiba.

Alexandrosz felháborodásában önkéntelenül előrelépett és elkiáltotta magát. A csapat tagjai közül senki sem hallotta meg a kiáltást; nyugodtan összeterelték a kecskéket, majd tüzet gyújtottak, és pillanatok alatt lángba borították a kunyhót. Amikor elindultak, egyikük hátramaradt, és a lángokba vizelt.

Alexandrosz ekkor már teljes erőből rohant a kunyhó irányába. Nem tudta, hogy ki lehetett a magányos férfi, de azt tudta, hogy ha mellette lenne a sereg, akkor ennek a csapatnak a tagjaiból már senki sem lenne életben, mert elég lenne csak egyet pillantania, és máris ötven lovas gyűrűje fojtogatná őket.

Ahogyan elrohant a halott férfi mellett, két dolgot érzett: az égő

kunyhóból áradó tűz forróságát, amelyet a szél feléje hajtott, és a saját erejét, amelyet annyiszor próbára tett már életében. Egy futó pillantás is elég volt ahhoz, hogy tudja: a férfiből már kiszállt az élet.

Hamarosan utolérte a csapatot, akik még mindig nem vették észre közeledtét. Hirtelen megállt, egy nyilat helyezett az íjára, és elordította magát:

– Kutyák!

A csapat tagjai közül az egyik előbb fordult meg, mint a többiek, de még mielőtt észrevehette volna, hogy ki az, aki kiáltott, a nyíl átfúrta a torkát. Hang nélkül zuhant el. Mire teste a földet érte, Alexandrosz újra megfeszítette íját, és a csoport közepébe célzott. Tudta, hogy ha szét is ugranának, könnyen egymásba ütközhetnek, és ez neki kedvez.

A második lövés csak súrolta az egyik gazember karját, aki nagyot káromkodva a sebéhez kapott. A többi Alexandrosz irányába rohant; a kecskék az újabb vérontástól megzavarodottan szanaszét ugrottak. Mivel már nem látták az ismerős kunyhót, szertefutottak.

Alexandrosz látta, hogy a csapatból senkinél sincs új, és azt is pontosan tudta, hogy már csak egy lövésre van ideje, azután megkezdődik a közelharc.

– Kerítsük körül! – kiáltotta egyikük. Alexandrosz számított erre a lépésre. Megvárta, amíg elég közel ért hozzá a már több irányból érkező öt támadó. Egyikükre hosszasan célzott, az futás közben igyekezett összegörnyedni, hogy minél kisebb célpontot jelenthessen. Aztán Alexandrosz hirtelen elfordította az íjat, higgadtan célzott, és lövése egyenesen a melle közepén érte egy másikat, akinek már felocsúdnia sem volt ideje a hirte-

len meglepetéstől. A futás lendületétől nagyot huppanva zuhant el a talajon.

– Megdöglesz! – üvöltötte a többi, halott társukra pillantva.

Alexandrosz kardot rántott, és ahogyan alaposan megtanulta ifjúkorában, ordítva nekirohant egyik támadójának. A fejét hirtelen félrekapva elkerülte az érkező vágást, aztán markolatig merítette a kardját ellensége gyomrában. Nagyot lökött a testen, és érezte, ahogyan a kiömlő vér a karjára fröccsen.

Amióta az eszéet tudta, mindig a hőszok dicsőségére vágyott. Százszor elképzelte magában, ahogyan csapást csapás után oszt, minden mozdulatában a tökéletességet hordozva. A csaták sűrűjében viszont hiába próbált volna meg teljesen egyedül szembeszállni bárkivel is, mert testőrsége mindig szorosán körbefogta. Szerette volna azt parancsolni nekik, hogy hagyják magára, de tudta, hogy erre a parancsra nem fogadnának szót, még akkor sem, ha halállal fenyegetné őket.

A legközelebbi támadó már éberebb volt. Gyorsan hátraugrott, és megvárta, amíg két társa Alexandrosz hátába kerül. Alexandrosz megérezte a vele szemben állóból áradó büzt, amit a szél éppen feléje sodort. Ellensége gonoszul elvigyorodott, és Alexandrosz tudta, hogy ez volt az, aki a magányos férfit leszúrta. A kecskék véérébe fogom a szétvágott arcodat belemártani, gondolta magában, és nagyot köpött feléje.

Alexandrosz tudta, hogy most olyan gyorsnak kell lennie, amilyen gyors ember csak lehet. Ha nem láthat a háta mögé, mint Árgus, akkor el kell pusztítania az előtte állót, hogy biztonságosan megfordulhasson. És még akkor is ketten lesznek ellene, ő pedig egyedül.

Rárontott a vezérre, aki két vágását háritotta, aztán Alexandrosznak kellett egy gyors mozdulattal a torka felé tartó pengét félreütnie. Élvezte, ahogyan meglegyintette a halál szele, de ő ott volt, így a halál nem győzhet-e le. Váratlan mozdulattal nem maga elé emelte a kardját, ahogyan ellensége számította, hanem alulról felfelé csapott, óriási sebet ejtve vele a másik álla alatt. Ahogyan a kard a csontot érte, irányt változtatott, és csaknem kicsúszott Alexandrosz markából.

Ekkor érezte, hogy hátulról hatalmas ütés éri, és elvesztette az egyensúlyát. Még látta, ahogyan előbbi ellenfele összerogy, aztán minden elsötétült a szeme előtt.

*

Egy óriási, fekete alak dárdával a kezében leszállt a felhőkből, kiválasztott magának egy kecskét a sok közül, és dárdájával a földhöz szegezte. A kecske remegve hörgött, és Alexandrosz észrevette, hogy ez nem is egy kecske, hanem Kleitosz az, ugyanabban a ruhában, mint amelyet azon az örült éjszakán viselt. Úgy látszott, hogy mindig is ő volt az az ember, aki a síkságon, a kunyhóban lakott. Kleitosz könyörgött, de ez nem segített rajta, a fekete alak nem kegyelmezett, szúrást szúrás követett. Aztán egy hirtelen csapástól leröpült a fekete ember feje, és a test tehetetlenül roskadt össze, rá a többi kecskére. Alexandrosz állt a holttest mögött, vérrel bemázolt arccal, és Kleitosz szemébe nézett, Kleitosz pedig visszatekintett rá. Egyre mélyebben és mélyebben nézte, egészen addig, amíg Kleitosz eltűnt a földről, és a vére sem volt már sehol. Alexandrosz beleszúrta a kardot a földbe, kezét a markolaton pihentette. Átfutott az agyán, hogy miért nincs itt senki

sem, aki látná ezt a küzdelmet, és aki megörökíthetné az örökkévalóságnak, ahogyan ő igazságot oszt. Domborművek, timpanonok élére kínálkozó jelenet, tömör hexameterek igazsága.

Arra tért magához, hogy nem éri kezében a kardja markolatát. Tapogatózni kezdett, hogy megtalálja a fegyvert, de ahhoz is gyenge volt, hogy felemelje a karját. Perceknek kellett eltelniük, mire tisztába jött vele, hogy a földön fekszik, sötét éjszaka van, és alig tudja mozgatni a fejét. Számára ismeretlen nyelvű beszédet hallott, és lábak ütemes dobogását. Fel akarta emelni a fejét, de olyan erős fájdalom nyilallt a nyakába, hogy önkéntelenül felszisszent.

Valaki megemelte a fejét, és egy vízzel teli tálat tett az ajkához. Érezte, hogy erős kezek tartják. Mohón ivott, közben igyekezett gyorsan körülpillantani, hogy tisztában legyen azzal, hol és kik között lehet, mielőtt újra visszahanyatlana.

A fejét a kezében tartó vörös ruhás férfi megértette, hogy mit akar. Egy tömör zsákot tett Alexandrosz feje alá, és a nyakát vizsgálta. Ahogyan Alexandrosz a víztől kissé erejére talált, ő is a nyakához nyúlt, és érezte, hogy kötést visel. Ettől megnyugodott valamelyest; ha a halálát akarnák, nem kötözték volna be, vélte.

Szaporán kellett vennie a levegőt, és minden imbolygott körülötte. Nagy, nyílt tér szélén feküdt, ennyit meg tudott állapítani, nem messze egy tűzrakástól, amelynek melegét valamelyest érezni lehetett. A füst néha feléje fordult, ilyenkor igyekezett aprókat lélegezni, de örült, hogy legalább nem lepik el a rovarok, amelyek azonnal megérik a vér pezsmailatát. Amennyire ki tudta venni, negyven-ötven ember forgolódott körülötte. A háttérben kunyhókat látott, meglehető-

sen egyszerű építményeket, némelyik bejáratában kíváncsiskodó gyerekfejeket.

Alexandrosz várta, hogy megszólítsa valaki, bár pontosan tudta, hogy ha ez meg is történne, akkor sem értené egyetlen szavát sem ezeknek az embereknek. Amennyire erejéből telt, igyekezett végiggondolni, hogy vajon tudják-e, hogyan sebesült meg. Aztán azon tanakodott, hogy ellenségei miért nem végeztek vele, miután a földre került. Talán váltságdíjat reméltek értem, gondolta. Mennyit remélhettek? A ruhája és a kardja elárulhatta nekik, hogy nem szegény ember került a kezükbe. A gondolatra ösztönösen oldalához nyúlt, aztán szétnézett, de a kardját most sem látta sehol. Végignézett magán, és annyit meg tudott állapítani, hogy ruházata megvan, mellette pedig ott hever a felszerelése.

Újra és újra felidézte magában, ahogyan egyedül nekiment a rablóbandának, s némileg sértve érezte magát, hogy nem foglalkoznak vele, és nem lát aggódó tekinteteket sem maga körül. A falusiakat más foglalta le: vékonyabb és vastagabb, száraz ágakat hordtak nagy rakásra, és Alexandrosz sejtette, hogy máglyát készítenek. Tekintetével az áldozati állatot kereste, de néhány ide-oda szaladgáló csirkén kívül más állatot nem látott.

Az egyik kunyhóból fehér ruhás férfiak léptek elő, vállukon egy lepelbe bugyolált testet cipelve. Az emberek, akik eddig beszélgettek vagy ide-oda vonultak, most hirtelen elhallgattak. Valahol lassú, elnyújtott hangon énekelni kezdtek, Alexandrosz úgy gondolta, hogy a lepelbe takart test azé a férfié lehet, akivel a rablók végeztek. Rossz érzés vett erőt rajta, ami egy idő után tudatosult is benne; azzal ma-

gyarázta, hogy nem tudta megmennteni a férfit, és összes gyilkosát sem tudta megbüntetni, ő, az isten.

A férfiak a máglya tetejére helyezték a testet, és négy végénél meggyújtották. Mindannyian énekelni kezdtek.

Felszáll a guala-madár,
szétnéz a magasból, embereket lát.
Leszáll a guala-madár,
sötét éjszaka lesz,
és eggyel kevesebb az ember.

Kilép az ember a házból,
szétnéz, messze néz, közelre néz,
eggyel kevesebb az ember.
Felszáll a guala-madár, leszáll a guala-
madár,
sírnak az emberek, hideg van,
éjszaka van.

Alexandroszt hányinger gyötörte. Szeretett volna beleüvölni az éjszakába. Ismét eszébe jutott Kleitosz véráztatta teste, és úgy érezte, ezek az emberek őt vádolják, és ezért nem néz rá senki sem. Őt vádolják, a gyilkost. Aki elvette egy másik ember életét, mert nem tudta elviselni, hogy ellentmondtak neki.

A láz elmosta további gondolatait, elvesztette az eszméletét. A gyászszertartás tovább folyt a tüzek tompa fényében. A test szikrázva, ropogva hamvadt, a tömegeből jajveszékelés hallatszott, a dobok hangja betöltötte az éjszakát.

*

Alexandroszt hetek múltán eresztették útjára a falusiak, amikor látták, hogy biztosan áll a lábán és tiszta a tekintete. Amikor jelbeszéddel a tudtukra adta, hogy kelet felé tart, jókora csomagot készítettek össze számára meleg ruhákkal, vajjal, zsírral, egybekkel.

Másnap kora reggel ébredt. Egy korsóból friss vizet öntött a tenyerébe, és megmosta az arcát, kezét. A falusiak a kunyhója előtt várták. Egyikük, egy tekintélyt parancsoló férfi oda lépett hozzá, és egy jelekkel telerótt csontlapot akasztott a nyakába.

– Légy áldott, íjász – mondta neki.
– Akárhová vezet az utad, találd meg önmagad.

Alexandrosz nem értette a beszéd értelmét, de a hangsúlyból tudta, hogy jó szavakat hallott. A falusiak meleg tekintettel néztek rá. Alexandrosz dobok hangját vélte hallani, azokét a dobokét, amelyek annak a napnak az éjjelén szóltak, amikor megsebesült. Rövid idő után észrevette, hogy nem látni sehhol sem dobokat, sem dobo-sokat. Úgy gondolta, hogy a falusiak a talizmán átadásával útjára bocsátották.

– Legyetek üdvözölve – szólt, végighordozva tekintetét a sokaságon. Nem nézett hátra; kiválasztott egy csapást a falu keleti végében, és neki-indult a síkságnak.

*

A sereg szomjazva vonult Gedrószia istenektől elhagyatott vidékén, kutakat ásva, vizet remélve a kegyetlen földtől. Nearchosz flottája állta a szelek és viharok erőre kapó ostromát. A birodalom népei lázas igyekezettel igyekeztek kitalálni, mi lehet velük a nagykirály szándéka; távoli vidékeken tanácskozásokat hívtak össze komoly, meglett férfiak, hogy elhatározzák, mitévők legyenek a birodalom komoran rájuk vetülő árnyékában. A seregen időről időre nyugtalanság lett úrrá, amelynek okát a jósök sem tudták megfejteni; meg-esett, hogy egy ló megfialt, holott nem volt viselő; ellentétes irányból szelek érkeztek és összecsaptak a sereg feje

felett; a katonák azt találgatták, hogy hazatalálnak-e valaha is, vagy mindörökre körülzárja őket a kősvatag, kőbe zárva emléküket.

*

Alexandrosz két évvel később elérte a nagy hegyek lábát. Járt gyalog és öszvérek hátán, enni adtak neki kunyhókban és jurtákban, eső és hó cserzette arcát, idegen vallások isteneinek nevét hallotta és feledte el. Senki sem ismerte, és egyre kevesebben voltak, akik tudták, hogy létezett nyugaton egy birodalom.

Alexandrosz érdeklődve fedezte fel magán, hogy már nem gondol a birodalomra. Vaksötét éjszakák közepén fel-felébredt, és azon tűnődött, vajon mekkora lehet a világ, elér-e valamikor a széléig. Egyszer azt gondolta, hogy bárcsak már másnap feltűnne a végtelen óceán a láthatáron, és ő megpihenhet. Máskor azt remélte, hogy sohasem fog véget érni az útja, és sohasem kell visszafelé indulnia, vissza, Hellász felé.

Jól segítették ösztönei, amelyek a hosszú hadjárat alatt kiélesedtek. Megtalálta az átjárókat, peremeket, amelyeken továbbhaladhatott. A nagy hidegekben is biztos kézzel talált célba, ha zsákmány került az útjába.

És hosszúakat hallgatott; olykor hetek, hónapok is elteltek, mire emberrel találkozott.

Egy késő délutánon barlangot fedezett fel egy hegyoldalban. Az egész nap során összegyűjtött és magával hordott fadarabokból tüzet gyűjtött a barlang egyik szélvédett zugában. Két hegyi embertől tealeveleket kapott egy kecskebőrért cserébe, ezeket szórta el egy bádoggpohárban, amelyet aztán a tűz fölé helyezett.

A fa nehezen égett, hol erőre kapva, hol csak pislákolva; Alexand-

rosz felállt, hogy szétnézzen a barlang belsejében, hátha talál némi égetnivalót. Kezébe vette az egyik lángoló fadarabot. A barlang enyhén lejtett, és Alexandrosznak figyelnie kellett, hova lép, mert helyenként jegesre fagyott a föld.

A barlang egyik sarkából két szem ürege meredt rá.

Néhány pillanatnak el kellett telnie, mire visszanyerte a hidegvérét. Ösztönösen körbenézett, hogy nem fenyegeti-e veszély, de a barlang csendes volt. Felsietett a barlang bejáratához, ott újra szétnézett, újával a kezében, de ezúttal sem látott senkit és semmit, az óriás hegyek néma és csöndes magánya uralkodott mindenben.

Visszafordult a barlang belsejébe, hogy alaposabban megtekintse felfedezését. Egy felnőtt férfi barnává száradt holtteste támaszkodott a falnak, kezében tűzgyújtásra alkalmas eszközt szorongatott. Rajta volt a ruhája is, helyenként kilyukadva, elronyolódva.

Alexandrosz kalapáló szívvel nézte a testet. Rengeteg holtat és haldoklót látott már élete során, borzalmas vágott és szúrt sebeket, harci szekérrel legázoltakat. Ez azonban más volt, ezen a testen még csak sérülés nyomát sem tudta felfedezni, miután kivonszolta a barlang előterébe, a fényre. Újra és újra félrefordult, hogy ne lássa az eltorzult arcvonásokat, de aztán mindig csak odanézett, miközben olyan erősen szorította össze állkapcsát, hogy fájdalmat érzett. Feldúltan járkált le-föl a barlang bejáratában, aztán visszafutott abba az irányba, ahonnan érkezett, és olyan veszélyes helyeken sem figyelt arra, hogy hova lép, amelyeket előtte kétszer is alaposan átvizsgált. Végül átmelegedve és zihálva leült a barlang bejáratánál, és a tűz fölé tartotta a kezét, olyan közel

a lángokhoz, hogy többször is megégette az ujjait, de tudomást sem vett az új sérülésről.

Órák teltek el, mire képes volt tiszta fejjel gondolkodni.

Áldozathoz készült, először azóta, hogy elhagyta a sereget. Akkor elhatározta, hogy a maga érdekében többé nem fordul egyik istenhez sem, még akkor sem, ha végveszély fenyegetné. Ezúttal azonban más szándék vezérelte.

Minden élelemre szüksége volt, ami csak rendelkezésére állt. Egy szőtestet húzott elő, amelyet az isszosi csatátéren szedett fel a földről és tett el első nagy győzelmének emlékéül. A tűzbe vetette, majd így szólt:

– Zeusz, atyám, fiad szólít, Alexandrosz, évek múltán először. Nem a magam ügyében szólítalak. Itt van ennek az embernek az élettelen teste, akire a mai napon találtam. Kérlek, hogy add vissza az életét, mire megvirrad a holnap nap.

Miután befejezte az imát, csodálatos nyugalom árasztotta el. Örömtől remegett, elképzelte, ahogyan reggelre fény gyúl az ismeretlen szemében, és megszólal. Még ha nem is fogja érteni a szavát, akkor is örülni fog. Elhatározta, hogy akármerre is van a másik hazája, kíséрни fogja és oltalmazni; ha kell, kettőjük helyett vadászik, kettőjük helyett őrködik.

Régen nem aludt olyan nyugodtan, mint ezen az éjszakán. Álmában az Ókeanoszban fürdött, annak is a közepén, és boldog volt, ahogyan körülölelték a hullámok, és szelíden ringatták. Minden kristálytisza volt.

Akkor ébredt, amikor a világosság már határozottan elkülönült a sötétségtől, de napsugarak még nem mutatkoztak. Nagyon friss volt a levegő. Mély lélegzetet vett. Felegyenesegett, és lassan megfordult, abba az

irányba, ahová a testet támasztotta. Kalapáló szívvel várta, hogy meglássa az ismeretlen étellel teli pillantását, a színt az arcán.

A földön heverő test látványától ösztönösen hátralépett, és a döbbennettől nem tudott megszólalni. A férfi több száz éve halott teste semmit sem változott, ugyanolyan élettelen és sötétre változott maradt, mint amilyen az előző éjjelen volt, és az azt megelőző tízezer napon. Alexandrosz kétségbeesetten hozzáugrott, és megragadta, rángatni kezdte.

– Kelj fel! Kelj fel végre és lélegezz!

A megkövült test ide-oda rángott a kezei között, mígnem száraz recsegnéssel félrebillent a feje, és Alexandrosz lába elé huppant.

„Már nem hall az isten – tudatosult Alexandroszban. – Elhagytam a világnak azt a felét, ameddig a hatalma tart. Hiába is kérnék akármit, már azt sem tudja, hogy létezem.”

Hatalmasat üvöltött, teljes erejéből. Az addig néma hajnalban a hegyek visszhangozták a kiáltást. Egy finom széláramlat apró hamudarabokat ragadott fel a leégett áldozati tűz maradványaiból. Alexandroszt elhagyta az ereje. Leroskadt a földre, minden tagjában reszketve.

„Ha a mi isteneinknek már nincs hatalma errefelé, akkor Apollón tisztító ereje sincs már rajtam. Megint véresek a kezeim. És nem tudhatom, hogy milyen isten hatalma van ezeken a köveken, és nem lesi-e minden mozdulatomat, hogy megölhessen.”

Úgy érezte, hogy félrebillent a föld, és ő egyre csúszik, csúszik a semmi felé, feltartóztatlanul.

*

A bambuszkunyhó résein finoman, lágyan ereszkedtek alá a fénysugarak az odabenn alvókra. A hajnalban alá-

hullott eső már felszáradt, és kellemesen telttette a levegőt. A kunyhó belsejében egy tarkabarka csirke elégedetten borzolta a tollait, és ételmet követelve hangosan kotyogni kezdett.

Alexandrosz és Mang-Jong egyszerre ébredt. Mindketten hallották a másik mocorgását, de ahogyan az a mindennapok szertartásává vált, még hallgattak egy darabig. Aztán Alexandrosz felült és megdörzsölte az arcát. Ránézett a másikra, kifejezéstelen arccal. Aztán amikor az elmosolyodott, ő is elnevette magát.

– Mindig csak a munka, mindig csak az – szólalt meg Mang-Jong sóhajtozva.

Évek óta játszották ezt a játékot, amióta Alexandrosz megjelent a kis faluban, és Mang-Jong befogadta. Amikor bolyongásai végeztével úgy döntött, hogy nem halad tovább keletnek, ezt a kis falut választotta ki magának. Eldobta úját, és teljesen fegyvertelenül besétált a napi földművesmunkából hazatérő emberek falujába. A több ösvény felől közeledő falusiak egy a falu közepén ülő alakra lettek figyelmesek. Alexandrosz egy szót sem értett abból, amit mondtak neki. Igyekezett tudtukra adni békés szándékát. Hosszas tanácskozás után úgy döntöttek, hogy náluk maradhat, de éberren figyelni fogják. Aztán ahogyan telt az idő, és Alexandrosz kezdte megtanulgatni a nyelvüket, megszokták, és tudomásul vették, hogy nem akarja tudtukon kívül elhagyni a falut, hogy esetleges megbízóinak beszámoljon az általa látottakról.

A játék akkor indult el, amikor Mang-Jongnál letelepedett. A jócskán hatvanas éveit élő férfi egy árvíz alkalmával a teljes családját elveszítette, és nagyon magányosnak érezte magát. Megtetszett neki a jövevény jámborsága és keresetlensége, és úgy gon-

dolta, hogy semmiképpen sem járhat rosszul, ha befogadja; lesz kivel beszélgetnie, amikor majd az ismeretlen megtanulja a nyelvüket, és lesz, aki a nehezebb munkákban segíteni tud neki. Egyenlően fognak osztozkodni mindenben, szögezte le magában.

Türelmesen tanítgatta az idegent, hogy melyik munkát mikor, hogyan kell megfognia. A ház körüli teendőket eleinte együtt végezték, és jókat mosolyogtak azon, hogy a házbelső napi takarítását mindketten gyűlölik. Ilyenkor reggelente megértően összenéztek, aztán aki éppen soron következett, nekifogott a szemét összesöpprésének, az evőtálat eltisztításának, a kunyhó földje elegyengetésének.

Aztán amikor Alexandrosz már kezdte érteni a másik szavait, egy este, némi erjesztett rizs elfogyasztása után azzal az ajánlattal állt elő, hogy ne naponta váltogassák egymást, hanem kilencnaponta. Mang-Jong, akinek tetszett az ötlet, a szesz hatására további javaslatlalt élt: azt, hogy ki dolgozik éppen, sorsolással döntsék el minden kilencedik nap lejártakor. Hosszas keresgélés után egy fából készült szerencselapocskát kotort elő, amelynek egyik fele feketére, a másik sárgára volt festve. Előzékenyen átengedte a másiknak a választás jogát, és miután Alexandrosz a sárgát választotta, a magasba dobta a fadarabot, aztán mindketten izgatottan figyelték, hogy melyik felére esik.

Alexandrosz az utóbbi időben már a harmadik alkalommal veszített. Mang-Jong minden összepillantásuk alkalmával kajánul odaszólt a másiknak:

– Mindig csak a munka, mindig csak az...

Ezúttal azonban, amikor Alexandrosz éppen nekilátott a kunyhó rendbetételének, Mang-Jong váratlanul újra megszólalt, holott a játék része

volt, hogy a szerencsésebbik szótlan elégedettséggel és sütkérező kényelemmel szemlélje a másik tevékenykedését.

– Hagyd el, ma ne foglalkozz vele. Holnap lesz a Napünnep. Mind a ketőnket meghívtak rá.

Mang-Jong felült. Látszott az arcán, hogy ezúttal komoly a mondani valója.

– Minden évben összegyűlnek ekkor tíznapi járóföldről azok az ifjak, akik elérték a férfivá avatás korát. Előtte három napig nem beszélhetnek senkivel, csak az istenekhez imádkoznak. A holnapi napon felmennek a Yi-hegy csúcsára. Ott kezükbe veszik íjaikat, és a több száz ifjú vezényszóra tízszert egymás után a napba lövi a nyilát. Az ünnep éjszakáját a hegyen töltik, meditációval. Amikor másnap megpillantják az első napsugarat, férfiak lesznek, zöld csíkot festhetnek a homlokukra holdtöltekor, és „Ho kai”-val köszönnek nekik ezentúl fiatalok és öregek egyaránt.

Mang-Jong komoly arccal nézett Alexandroszra, aki megértette az öreg szavainak jelentőségét. Ezek szerint már többször megtartották ezt az ünnepet, amióta ő itt van, de őt nem hívták meg rá sohasem. Az öreget biztosan, gondolta magában, hiszen mindenki előre köszön neki, és mindig kikérik a véleményét fontosabb dolgokban. Meleg szívvel gondolt most arra, hogy Mang-Jong eddig talán csak azért nem ment el erre az ünnepre, mert nem akarta érzékeltetni, hogy Alexandroszt nem hívták meg. De megkérdezni nem akarta, hogy úgy van-e, ahogyan gondolja.

Lehajtotta a fejét.

– Köszönöm, hogy szóltál nekem erről. Mondd meg azoknak is, akik elhívtak, hogy tiszta szívemből köszönöm ezt nekik.

Mang-Jong meglepetéssel kérdezte:

– Nem akarsz részt venni az ünnepen?

Eddig azt gondolta, hogy Alexandrosz azért annyira csöndes, azért nem beszél soha senkivel, mert meg akarja várni, hogy a falusiak maguk adják jelét, hogy már nem tekintik egészen idegennek. Azt gondolta, az ünnep után sok minden meg fog változni a mindennapjaikban. Az előző években minden alkalommal bízott benne, hogy megtörténik majd ez az invitálás; amikor pedig rendre elmaradt, bölcsen előre tekintett, bízva abban, hogy majd egy év múlva már más lesz a helyzet.

Most be kellett látnia, hogy amit ő gondolt, az nem egyezett a másik gondolataival. Pedig amikor tegnap elmondták neki, hogy mindkettejüket várják az ünnepre, alig tudta megállni, hogy ne újságolja el Alexandrosznak a jó hírt. Elaludni is alig bírta, annyira kikíváncozott belőle.

Alexandrosz nem válaszolt. Felállt, a kunyhó bejáratához lépett, elnézte egy darabig az egyre magasabban tündöklő napot. Aztán kilépett a szabadba, és órák hosszat bolyongott a faluhoz közeli bambuszerdőkben. Amikor visszatért, odalépett a valamit éppen farigcsáló öreghez, és csak annyit mondott, kezét a vállára téve:

– Levetne magáról a hegy.

Mang-Jong így ennek a napnak az éjszakáján egyedül kelt útra, hogy másnap napfelkeltekor a hegy lábához érhessen. Alexandrosz a megszozott időben felkelt, eleséget vetett a tarkabarka tyúknak, és közben arra gondolt: milyen jó, hogy az állat előtt nem kell magyarázkodnia; az egyszerűen csak hálás neki az eléje hullajtott magvakért.

Amikor a benti munkákkal végeztet, elindult bambuszágakat vágni. Mang-Jonggal nemrégiben elhatározták, hogy felújítják a kunyhó tetejét, miután egy reggelen arra ébredtek, hogy egy jókora zöld gyík pottyant a kunyhó közepébe, amelyik a kunyhó tetejét választotta pihenőhelyül, vagy éppen a csirkére lesett, mert megérezte a szagát. Miután kiebrudalták, arra jutottak, hogy a tető más helyeken is meglehetősen gyenge már.

Alexandrosz megragadta a leg súlyosabb, borotvaélesre köszörült pengét, amelyiknek a nyelét ő maga faragta két teljes napon át, és a falu melletti bambuszerdőbe vonult. Ahogyan átvonult a falun, néhány gyerek észrevette, és utánaügettek. Alexandrosz alaposan, tüzetesen vizsgálta a bambuszágakat, a gyerekek pedig türelmesen várták, hogy észrevegye őket. Megszokták, hogy Hao-te, ahogyan ők nevezték, azaz a „Hallgató” először semmi jelét sem mutatja, hogy tudatában lenne rajta kívül élők létezésének, de aztán, amikor végez azzal, amivel éppen foglalatoskodik, mindig mond nekik pár szót a maga furcsa kiejtésével, és olykor ad nekik ezt-azt, ha van éppen mit.

Amíg Alexandrosz dolgozott, a gyerekek csoportokban ide-oda szaladgáltak, játszottak, nevettek. Két fiú kivált a játékból és félrevonult a többiektől. Megálltak egymással szemben, és felváltva beszélni kezdtek. Közel voltak Alexandroszhoz, így akaratlanul is észrevette őket. Feltűnt neki, hogy a két fiú nem szokványos beszélgetést folytat, hanem mintha előre kigondolt és megtanult szöveget mondanának el: egyikük sem vágott a másik szavába, láthatóan pontosan tudták, hogy ki mikor következik. Időnként mozdulatokat tettek, ide-oda lépkedtek, és Alexandrosz látta, hogy minden mozdulatuk-

nak megvan a maga értelme. Amikor a fiúk befejezték furcsa párbeszédüket, egyikük valamilyen tárgyat adott át a másiknak, aztán egymás szemébe nézve meghajoltak és távoztak.

Tekintetével követte a fiúkat, amíg azok el nem tűntek a kunyhók között. Néhány pillanatra el is felejtette, hogy miért jött; aztán összeszedegelte a kivágott bambuszágakat. Elindult visszafelé, és szólt pár szót a gyerekeknek, akik kíváncsian körbevetették; annyira szokatlan volt számukra még mindig ez a férfi, hogy tulajdonképpen semmit sem kellett tennie, hogy felhívja magára a figyelmüket. Alexandrosz levagdosta és szétosztotta közöttük a bambuszrügyeket.

Mang-Jong másnap estefelé tért vissza, valamivel az után, hogy Alexandrosz befejezte napi munkáját a rizsföldeken. Látta, hogy Alexandrosz már nagyon várta az érkezését, így lázasan mesélni kezdte a nap eseményeit. Elmondta, hogy soha ennyi fiút még nem látott ezen az ünnepen, és hogy nagyon kedvező jelek mutatkoztak hajnalhasadtakor, aminek ezen az ünnepen különös jelentősége van; hogy találkozott azzal a férfival, akit legutóbb vagy tíz éve látott, és innen, a faluból azért kellett elmennie, mert beleszeretett egy lányba, de a lány már férjnél volt.

Alexandrosz türelmesen végighallgatta Mang-Jongot, mert tartott tőle, hogy az öreg megsértődne, ha nem mutatna érdeklődést. Amikor véget ért a beszámoló, a biztonság kedvéért még tett-vett, rendezgetett a kunyhóban; aztán amikor látta, nincs már több mondanivalója a másiknak, megkérdezte tőle, hogy vajon mivel foglalatostkodhattak azok a fiúk, akiket előző nap látott. Elmondott mindent, amit megfigyelt, egy-egy beszédtöredékre is emlékezett.

Mang-Jong megértette, hogy Alexandroszt valójában végig ez a kérdés foglalkoztatta, ugyanakkor méltányolta is magában, hogy nem hozakodott vele elő azonnal, hanem tisztelettel végighallgatta a beszámolót. Először azt gondolta, hogy a fiúk valamilyen játékukat játszották, de amikor Alexandrosznak eszébe jutott, hogy az egésznek a végén egy tárgyat adott az egyik fiú a másiknak, Mang-Jong végre rájött, hogy mit láthatott Alexandrosz.

– Amit láttál, az az egyik megbocsátási ceremóniánk volt; akkor szokták használni, amikor valaki hosszú idő után beismeri a másik ellen elkövetett bűnét. Az istenek történetei közül szoktak ilyenkor elmesélni egyet-egyet, olyat, amelyeknek köze van a megbocsátáshoz. A történetek cselekményét pedig mozdulatokkal utánózzák, minden istent a rá jellemzőekkel.

Mang-Jong egészen meglepődött, amikor látta, hogy Alexandrosznak mennyire megragadták figyelmét a szavai. Ha jól belegondolt, talán még sohasem látta ilyennek. Eddig az volt az érzése, hogy a másik számára végső soron minden érdektelen, akkor is, ha éppen megfeszülve, verejtékezve dolgozik valamin. Látta, amikor egyszer Alexandrosz az élete kockáztatásával segített egy lángoló ház oltásában, és alaposan meg is égette az egyik karját; de nem látta, hogy utána ettől jobban érezte volna magát. Ez is azok közé a titkok közé tartozott, amelyeket tapintatosan nem firtatott. Amikor pedig Alexandrosz teljes érdektelenséget mutatott az ünnep iránt, Mang-Jong lezártnak tekintett egy nagy kérdést – azt, hogy megtud-e valaha is valamit a másiktól. A hegynek felfelé tartva végig ezen őrlődött az előző napon, és elkönnyelte magában, hogy a másik zárt doboz,

és talán nem is kell minden zárt dobozt felbontani, mert lehet, hogy azzal éppen az vész el belőle, ami.

– És mi kell ahhoz, hogy ez a szertartás elérje a célt? – kérdezte Alexandrosz szorongva.

– Nem kell hozzá más, csak hogy a megbántott elfogadja a bocsánatkérést.

– És melyik isteneteket kell előtte szólítani?

Mang-Jong kezdte megérteni, hogy hová akar kilyukadni Alexandrosz.

– Ehhez nem kellene az istenek.

Alexandrosz némileg értetlen arc kifejezését látva megismételte:

– Nem kellene hozzá az istenek. A megbocsátás kell hozzá egyedül. Egyedül az.

Alexandrosz rádöbbsent, hogy valóban más tájékan jár a világnak, mint ahonnan elindult. Éveken át érezte úgy, hogy lecsúszott a világ szélén, és ahol most van, onnan már nincs visszatérés, ahogyan a felvert tojás sárgája sem tud a cseréptál oldalán felfelé csúszni. Ezen az estén érezte először, hogy talán nem is kell sehová sem visszakapaszkodnia.

Elmosolyodott.

Másra sem tudott gondolni, mint amit Mang-Jongtól megtudott. Százféleképpen is végiggondolta a lehetőségeit.

Aztán egy napon abbahagyta a töprengést.

Most adott hálát a sorsnak, hogy gyerekkorában Arisztotelész az unalomig mondatta fel vele a nagyok műveit; hogy tengernyi rétor, drámaíró és jambusköltő sorait követelte tőle vissza a tanító, és ezek örökre az elméjébe égtek.

Lázás fordításba kezdett. Amikor olyan részhez ért, amelyet nem tudott visszaadni, Mang-Jong segítségét

kérte, akinek hosszasan magyarázta az egyes görög szavak jelentését. Olykor órákat is eltöltöttek egy szó pontos körülírásával, mert mindketten egész történeteket meséltek végig, hogy a szavak pontos jelentését illusztrálják. És a történetek elmesélése is további tanulást igényelt Alexandrosz számára...

Teltek a napok, a hónapok.

Egy év elteltével Alexandrosz és Mang-Jong befejezte a munkát. Megszáradt a festék az utolsó darab papíron is.

Mang-Jong Alexandrosz kérésére körbejárta a falut. Önként jelentkezőket keresett. A falu szélén, egy kis domb tövében elegyengették a pázsitot.

És egy enyhe tavaszi estén, valamivel naplemente után, fáklyák fényében megkezdődött az előadás. Alexandrosz fekete maszkban jelent meg, dörgő hangon tudatva az egybegyűltekkal:

Az elbukottakról a vérrokon jogán Reám szállt minden hatalmuk, és enyém a trón.

De egy-egy emberről bizony mindig nehéz

Kitudni, lelkében mi gondolat lakik, Míg nem mutatja meg törvény s uralkodás.*

A karvezető tisztelettudóan meghajolt előtte, ahogyan a város lakói is. Csend és döbbenet kísérte szavait, ahogyan semmiféle ellenkezést nem tűrt meg maga körül. Szavai keményen visszhangoztak az éjszakában, és amikor elhallgatott, hallani lehetett a fáklyák komor sercegését. Kongóan vetette oda zordon parancsait:

* Az idézett részek Trencsényi-Waldapfel Imre Antigoné-fordításából származnak.

...de eltemetni őt soha
 Nem fogja senki, akkor sem, ha szent
 sasok
 Jönnének őt Zeusz trónjához ragadni fel.

Szó szót követett, és a király elva-
 kultsága már nem ismert határokat.
 De végül az akarnoknak, a zsarnok-
 nak is engednie kellett, látván hogy
 a felsőbb hatalmak már nem túrik az
 értelmetlen emberhalált.

Mire belátta tévelygéseit, három
 holttest hevert előtte.

A nézők szájtátva figyelték, mi kö-
 vetkezhet ezek után.

Alexandrosz levetette maszkját,
 megmutatva arcát, amelyen könnyek
 szántottak barázdákat. Lassan, meg-
 szakítás nélkül mondta el utolsó szavait:

Ó, jaj nekem, én nem okolhatok
 Senkit sem magam helyett,
 Én öltelek meg, én nyomorult,
 Én, én, az igazság ez.

Fogjatok gyorsan, szolgálak, s vigyetek,
 Ki semmibb lettem a semminél.

Miután mindenki levonult a szín-
 padról, a Kar szózata zárta le a törté-
 netet.

Alexandrosz az előadás után egy-
 magában a szomszédos ligetbe vo-
 nult; Mang-Jong, aki maga sem tudta,
 hogy merre lehet a másik, megnyug-
 tatta az egybegyűlteket, hogy másnap
 személyesen üdvözölhetik Alexand-
 roszt.

Alexandrosz egy fa tövébe eresz-
 kedett a liget szélén, kezében a fekete
 maszkkal. Könnyei lassan felszárad-
 tak. Gyönyörű dallamokat vélt hallani
 a lombok közül, és arra gondolt, hogy
 vajon élhetnek-e nimfák erre felé. Jö-
 het-e tőlük a dal?

Elhatározta, hogy hamarosan útra
 kel. Az óceán és a világ vége már nem
 lehetnek messze, ebben egészen bi-
 zonyos volt.

